

Wymiana wirtualna w kształceniu przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji językowej

DOI: 10.47050/jows.2026.2.51-60

W dobie cyfryzacji i globalizacji wymiana wirtualna staje się jednym z kluczowych narzędzi wspierających rozwój kompetencji językowych i międzykulturowych w edukacji formalnej. W artykule omówiono jej zastosowanie w kształceniu nauczycieli wczesnej edukacji językowej na przykładzie projektu INVITED (ang. *Integrating Primary and Pre-school Virtual Exchange Projects into Language Teacher Education*), realizowanego w ramach programu Erasmus+.

PAULINA MARCHLIK
KATARZYNA BRZOSKO-
-BARRATT

Uniwersytet Warszawski

VIRTUAL EXCHANGE IN EARLY LANGUAGE TEACHER EDUCATION

Virtual exchange (VE) has emerged as a significant pedagogical approach in language education, offering language learners meaningful contact with peers across linguistic and cultural boundaries. This article examines the role of virtual exchange in pre-service early language teacher education, drawing on the Erasmus+ INVITED project (*Integrating Primary and Pre-school Virtual Exchange Projects into Language Teacher Education*). The article presents the key resources developed within the project to support teacher educators and student teachers in designing and implementing VE projects in early language education.

KEY WORDS: LANGUAGE TEACHER EDUCATION, EARLY LANGUAGE LEARNING, VIRTUAL EXCHANGE, DIGITAL COLLABORATION

Wymiana wirtualna (choć nazwa jako taka funkcjonuje od niedawna) ma swoje początki w latach 90. XX wieku, kiedy to nauczyciele języków obcych dostrzegli w rozwijającym się wówczas internecie coś więcej niż tylko nowe medium. Zobaczyli w nim szansę na to, by uczniowie z różnych krajów mogli ćwiczyć komunikowanie się w języku obcym w sytuacjach rzeczywistych, a nie jedynie odgrywać dialogi z podręcznika. Pierwsze eksperymenty opierały się na wymianie wiadomości e-mail między klasami z różnych państw i – jak na ówczesne możliwości techniczne – były czymś wręcz rewolucyjnym (Warschauer 1996).

Z biegiem lat i z rozwojem technologii komunikacyjnych praktyka ta nabrała bardziej uporządkowanego charakteru, a badacze zaczęli nadawać jej kolejne nazwy, zależnie od opisywanej perspektywy. W literaturze przedmiotu ten rodzaj aktywności funkcjonuje dziś pod wieloma nazwami, co oddaje bogactwo podejść badawczych oraz stopniową ewolucję samego zjawiska zależną od rozwoju technologii i glottodydaktyki:

- ➔ telewspółpraca (ang. *telecollaboration*), (Belz 2003; Belz i Thorne 2006; Pieczka 2021);
- ➔ międzykulturowa wymiana online (ang. *online intercultural exchange*), (O'Dowd 2007; Turula 2016);
- ➔ nauka w ramach globalnej sieci (ang. *globally networked learning*), (Starke-Meyerring i Wilson 2008);
- ➔ wymiana wirtualna (ang. *virtual exchange*, VE).

Ostatni z wymienionych terminów zyskał szczególną popularność po 2018 roku, kiedy Komisja Europejska posłużyła się nim w kontekście własnego projektu w ramach programu Erasmus+ (O'Dowd 2021). Definicja tej najczęściej spotykanej nazwy brzmi: wymiana wirtualna to podejście pedagogiczne do nauczania języków obcych (Dooly i O'Dowd 2018; Godwin-Jones 2019; Dooly i Vinagre 2022), w którym uczniowie z różnych krajów uczący się tego samego języka obcego nawiązują kontakt z rówieśnikami w celu wymiany kulturowej, a także realizacji wspólnych zadań i projektów językowych za pośrednictwem technologii cyfrowej w trybie synchronicznym (wideokonferencje), asynchronicznym (kursy na platformach e-learningowych) lub hybrydowym (projekty grupowe łączące oba wcześniej wymienione tryby).

Współcześnie wymiana wirtualna bywa stosowana najczęściej w kontekście akademickim – na uczelniach wyższych, w ramach kursów językowych lub zajęć poświęconych kompetencjom interkulturowym (np. projekty EVOLVE¹, E-LIVE², EVALUATE³).

Jednak coraz więcej badań i projektów pilotażowych (Cutrim Schmid i Whyte 2015; Weiss i in. 2025; Fojkar i in. 2026) pokazuje, że wymiana wirtualna może z powodzeniem funkcjonować także wśród młodszych uczniów, na poziomie szkoły średniej i podstawowej, a nawet edukacji przedszkolnej, pod warunkiem odpowiedniego przygotowania nauczycieli i przemyślanego doboru zadań (Dooly i O'Dowd 2018). W praktyce wymiana wirtualna przybiera różne formy – od uczenia się w parach (ang. *eTandem*; Brammerts 1996; O'Rourke 2007) przez moderowane dyskusje grupowe aż po rozbudowane projekty międzynarodowe, w które zaangażowane są całe klasy. Bez względu na rodzaj komunikacji wspólnym mianownikiem pozostaje zawsze autentyczna komunikacja w języku obcym z prawdziwym rozmówcą – coś, czego nie jest w stanie zaoferować żaden podręcznik, nawet z najbardziej rozbudowanym zapleczem pomocy dydaktycznych.

W Polsce wiele projektów opartych na wymianie wirtualnej, a szczególnie na poziomie edukacji szkolnej, realizowanych jest za pośrednictwem działającej od 2005 roku platformy eTwinning, która powstała z myślą o tym, aby ułatwić szkołom w Europie współpracę w tworzeniu projektów wykorzystujących narzędzia cyfrowe.

1 Projekt EVOLVE <evolve-erasmus.eu/about-evolve/>, [dostęp: 29.05.2026].

2 Projekt E-LIVE <sites.google.com/view/eliveproject>, [dostęp: 29.05.2026].

3 Projekt EVALUATE <sites.google.com/unileon.es/evaluate2019>, [dostęp: 29.05.2026].

Znaczenie wymiany wirtualnej w kształceniu językowym na wczesnych etapach edukacji

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że wczesne wprowadzenie projektów wymiany wirtualnej do systemu nauczania może przynosić szereg konkretnych korzyści:

- ➔ pozwala uczniom w naturalny sposób rozwijać umiejętności językowe, sprzyja budowaniu kompetencji cyfrowych i społecznych, kształtuje postawy międzykulturowe (Cutrim Schmid 2018; Dooly i Vinagre 2022);
- ➔ pozytywnie wpływa na rozwój umiejętności współpracy i rozwiązywania problemów w grupie, przygotowując uczniów do efektywnego uczestnictwa w późniejszych, bardziej złożonych projektach międzynarodowych, co ma znaczenie zarówno edukacyjne, jak i społeczne (Dooly i Vinagre 2022; Pennock-Speck i Clavel Arroitia 2022);
- ➔ rozwija świadomość międzykulturową i postawę otwartości na odmienność kulturową, co jest istotne w kształceniu globalnie kompetentnych obywateli (Pennock-Speck i Clavel Arroitia 2022);
- ➔ pozwala dzieciom angażować się w naukę w sposób aktywny i interaktywny, co zwiększa ich motywację i poczucie sprawczości w procesie edukacyjnym (Cutrim Schmid i Whyte 2015).

Jak wspomniano, udział w prawdziwych sytuacjach komunikacyjnych z rówieśnikami z innych krajów sprawia, że uczniowie mają okazję rozwijać kompetencje językowe w autentycznych kontekstach umożliwiających praktyczne zastosowanie języka obcego, a to z kolei wzmacnia ich motywację do nauki i pozwala na bardziej angażujące przyswajanie treści niż w tradycyjnych metodach prowadzenia lekcji.

Wymiana wirtualna w kształceniu nauczycieli języka angielskiego

Badania wskazują, że skuteczne wdrożenie wymiany wirtualnej w szkołach w dużej mierze zależy od jakości przygotowania nauczycieli (Dooly i Sadler 2013; Sadler i Dooly 2022). Wiadomo również, że udział w projektach wymiany wirtualnej realizowanych w trakcie kształcenia nauczycieli znacząco przyczynia się do rozwoju ich kompetencji zawodowych (Sadler i Dooly 2016; The EVALUATE Group 2019; Dooly i Vinagre 2021), dlatego też wymiana wirtualna powinna stanowić integralny element kształcenia nauczycieli języków obcych. Badania nad wymianą wirtualną wskazują ponadto, że kształcenie powinno zawierać elementy teoretyczne oraz praktyczne, jak również zróżnicowane formy refleksji nad własnymi doświadczeniami studentów oraz ich praktyką dydaktyczną (Dooly i Sadler 2013; Sadler i Dooly 2022; Wigham i Clavel-Arroitia 2025).

Autorzy raportu z 2023 roku (European Commission: European Education and Culture Executive Agency) wskazują, że włączanie projektów realizowanych za pośrednictwem eTwinningu do programów kształcenia przyszłych nauczycieli pozostaje bardzo zróżnicowane i zależy od specyfiki poszczególnych ośrodków edukacyjnych. W literaturze przedstawiono przykłady realizowania ww. przedsięwzięć w ramach programów studiów licencjackich, magisterskich oraz podyplomowych, szczególnie w obszarach filologii angielskiej oraz kształcenia nauczycieli na poziomie przedszkolnym, podstawowym i średnim. Inicjatywy te realizowane są w ramach zajęć dydaktycznych, takich jak kursy metodyczne lub praktyki pedagogiczne. W raporcie zwraca się uwagę na trudności wynikające z wyzwań instytucjonalnych i organizacyjnych, a wśród nich na: brak czasu, brak integracji z programem studiów oraz słabo rozwinięte sieci współpracy z nauczycielami i szkołami. Podkreśla się także kwestie związane ze sposobem postrzegania eTwinningu częściej jako narzędzia dydaktycznego wykorzystywanego w praktyce szkolnej lub akademickiej, a rzadziej jako przedmiotu badań naukowych.

Stosunkowo mało wiadomo na temat potrzeb kształcenia oraz rozwoju zawodowego nauczycieli języków obcych, pracujących w szkołach podstawowych w obszarze wymiany wirtualnej. Badaczki Ciara R. Wigham i Begoña Clavel-Arroitia (2025) wykazały, że nauczyciele szkół podstawowych zgłaszają liczne trudności związane z wykorzystaniem wymiany wirtualnej na lekcjach

języków obcych. Są to ograniczenia związane z kompetencjami językowymi uczniów, poziomem umiejętności czytania i pisanie, a także sprawności mówienia, ponieważ działania podejmowane w ramach wymiany wirtualnej często koncentrują się na komunikacji ustnej. Ponadto pojawiają się obawy dotyczące braku kompetencji cyfrowych uczniów. Nauczyciele wskazywali również, że trudno jest wpleść pracę z aplikacją cyfrową w proces nauki oraz zaprojektować zadania uwzględniające poziom językowy uczniów. Wyzwaniem okazywało się dla nauczycieli także formułowanie celów dydaktycznych dla działań realizowanych w ramach wymiany wirtualnej. Dodatkowe trudności dotyczyły etapu rozpoczęcia projektu, w tym znalezienia odpowiedniego momentu w harmonogramie pracy szkoły, który umożliwiłby przeprowadzenie wymiany. Podkreślano również potrzebę powiązania treści realizowanych w ramach programu nauczania z projektowaniem zadań w VE, co często wiązało się z różnego rodzaju wyzwaniami organizacyjnymi.

Projekt INVITED

Projekt INVITED, prowadzony przez cztery uniwersytety europejskie: Uniwersytet Pedagogiczny we Freiburgu, Uniwersytet w Murcji, Uniwersytet w Lublanie oraz Uniwersytet Warszawski, jest ukierunkowany na szersze włączenie wymiany wirtualnej do kształcenia nauczycieli języka angielskiego na wczesnych etapach edukacji. W ramach przedsięwzięcia prowadzone są więc działania obejmujące diagnozę potrzeb studentów oraz nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, a także opracowanie materiałów dydaktycznych wspierających wykorzystanie tej formy współpracy w procesie przygotowania przyszłych nauczycieli.

W badaniu przeprowadzonym w projekcie INVITED wzięło udział łącznie 810 osób: 501 studentów kierunków przygotowujących do wczesnego nauczania języka angielskiego z Niemiec, Polski, Słowenii i Hiszpanii oraz 309 nauczycieli z tych samych krajów. Wyniki badania (INVITED consortium 2024) jasno pokazują, że przyszli nauczyciele języka angielskiego, jak i ci, którzy obecnie pracują w szkołach podstawowych i przedszkolach, nie czują się przygotowani do prowadzenia wymian wirtualnych na swoich lekcjach. Uczestnicy mieli ograniczone doświadczenie z tą metodą pracy i wyrażali obawy dotyczące wdrażania tego rodzaju inicjatyw w edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej. Wynikały one z niskiego poziomu znajomości języka przez dzieci, a także z trudności w utrzymaniu motywacji uczniów podczas realizowania działań projektowych. Jako wyzwanie podawano także projektowanie zadań w ramach wymiany wirtualnej. Co ciekawe, badani jednocześnie dostrzegali i podkreślali potencjał tego działania pedagogicznego w procesie nauki języków obcych, zwłaszcza w rozwoju świadomości międzykulturowej oraz we wspieraniu autentycznej komunikacji językowej wśród najmłodszych uczniów.

W odpowiedzi na potrzeby zidentyfikowane w badaniu opracowano szereg inicjatyw wspierających kształcenie przyszłych nauczycieli w obrębie wymiany wirtualnej. Są to: kurs e-learningowy, bank zasobów dydaktycznych oraz szkoleniowych wraz z cyklem webinarów. Wszystkie te materiały mogą stanowić wsparcie zarówno dla nauczycieli planujących realizację projektów, jak i osób kształcących nauczycieli w zakresie wymiany wirtualnej.

KURS E-LEARNINGOWY

Kurs e-learningowy, przeznaczony dla przyszłych nauczycieli języka obcego pracujących z najmłodszymi uczniami, ma strukturę modułową i prowadzi uczestników przez kolejne etapy projektu – od budowania świadomości na temat samego podejścia, przez planowanie i wdrażanie projektu, aż po jego ewaluację. Kurs jest osadzony w szerszym kontekście teoretycznym i metodycznym. Moduły wstępne wprowadzają w tematykę wymiany wirtualnej w nauczaniu języków obcych na wczesnym etapie edukacji i odpowiadają na pytanie, które wielu nauczycieli zadaje sobie jako pierwsze: „Po co właściwie to robić?”, wskazując konkretne korzyści płynące ze stosowania wymiany wirtualnej w pracy z najmłodszymi uczniami.

Ważną częścią kursu są praktyczne wskazówki dotyczące projektowania angażujących zadań, odpowiednich dla tej grupy wiekowej. Zgodnie z nimi przygotowanie dzieci do interakcji z rówieśnikami powinno być wieloetapowe, realizowane poprzez stopniowe wprowadzanie niezbędnego słownictwa i struktur językowych. Dużo miejsca w trakcie kursu poświęcono rozwijaniu kompetencji cyfrowych nauczycieli i uczniów, które stanowią zaplecze dla sprawnego realizacji inicjatyw online. Kurs towarzyszy organizacji projektu od samego początku. Kończy się modulem poświęconym ocenie przedsięwzięcia – aspektowi kluczowemu dla refleksyjnego rozwoju nauczyciela. Tak zaprojektowany kurs ma przygotować przyszłych i pracujących już nauczycieli do samodzielnego i świadomego prowadzenia projektów wymiany wirtualnej z dziećmi.

BANK ZASOBÓW EDUKACYJNYCH

Częścią projektu INVITED, oprócz kursu, jest bank zasobów edukacyjnych dostępnych na stronie przedsięwzięcia dla wszystkich nauczycieli zainteresowanych organizowaniem wymian wirtualnych. Materiały wchodzące w skład zbioru zostały opracowane przez zespół metodyków i badaczy zaangażowanych w INVITED, a także przez doświadczonych nauczycieli-praktyków zaproszonych do dzielenia się swoimi rozwiązaniami sprawdzonymi podczas prowadzenia własnych projektów wymiany wirtualnej.

KRYTERIA JAKOŚCI I PRZYKŁADY DOBRYCH PROJEKTÓW

Na podstawie analizy projektów wymiany wirtualnej, zrealizowanych w przeszłości, metodycy i badacze zaangażowani w INVITED opracowali zestaw kryteriów jakości, który może służyć nauczycielom zarówno jako punkt odniesienia na etapie projektowania, jak i jako narzędzie ewaluacji ukończonych działań. Kryteria zostały uporządkowane w pięciu obszarach tworzących spójną ramę dla oceny jakości wymian wirtualnych w edukacji językowej dzieci.

Obszar 1. Treść projektu – dotyczy doboru tematyki autentycznie interesującej dla uczniów, odpowiedniej do ich wieku i dostosowanej do ich możliwości językowych oraz poznawczych.

Obszar 2. Podejście metodyczne – kładzie nacisk na kreatywność i innowacyjność strategii dydaktycznych, które powinny aktywizować uczniów i pobudzać ich twórcze myślenie.

Obszar 3. Komunikacja – przypomina, że istotą wymiany wirtualnej jest kontakt: projekt powinien stwarzać okazje do synchronicznych i asynchronicznych interakcji z rówieśnikami z zagranicy oraz do autentycznego użycia języka w znaczących zadaniach komunikacyjnych.

Obszar 4. Wykorzystanie technologii – odnosi się nie tyle do samej obecności narzędzi cyfrowych, ile do ich celowego i kreatywnego zastosowania wspierającego uczenie się i rozwój kompetencji cyfrowych uczniów.

Obszar 5. Rezultaty projektu – zwraca uwagę na jego wymiar społeczny i produktowy: projekt powinien prowadzić do powstania namacalnych efektów pracy uczniów i angażować szerszą społeczność szkolną oraz pozaszkolną.

Tak skonstruowany zestaw kryteriów stanowi praktyczne narzędzie, które pomaga nauczycielom świadomie i refleksyjnie projektować wartościowe dydaktycznie projekty wymiany wirtualnej dla dzieci uczących się języka obcego. Dodatkowo, uwzględniając opracowane kryteria, projekt INVITED dokumentuje i udostępnia szczegółowe opisy przeprowadzonych już wymian wirtualnych z uczniami szkół podstawowych i edukacji przedszkolnej z różnych krajów europejskich.

Kryteria dobrych projektów wymiany wirtualnej we wczesnej edukacji językowej

KATEGORIA	NR	KRYTERIUM	DEFINICJA
Treść projektu	1.	Atrakcyjne i dostosowane do wieku tematy	Tematy, które są ciekawe i odpowiednie dla dzieci, z uwzględnieniem ich zainteresowań, a także umiejętności językowych i poznawczych
	2.	Treści międzyprzedmiotowe	Treści i/lub aktywności łączące pojęcia i umiejętności z więcej niż jednego przedmiotu, mające na celu wspieranie całościowego uczenia się i rozwoju kompetencji
	3.	Inkluzywność i różne formy różnorodności	Treści i/lub aktywności, które: (i) gwarantują, że wszystkie dzieci, niezależnie od pochodzenia czy zdolności, są włączane w projekt i doceniane; (ii) uwzględniają różnorodność i akceptację różnic
	4.	Praktyki międzykulturowe i komunikacja wielojęzyczna	Treści i aktywności, które sprzyjają zrozumieniu i docenianiu różnych kultur oraz/lub zachęcają do używania wielu języków w celu zwiększenia świadomości międzykulturowej uczniów i rozwijania ich umiejętności językowych
	5.	Wczesna nauka czytania i pisania	Aktywności rozwijające umiejętności czytania i pisania
Podejście metodyczne	6.	Wprowadzanie innowacji w programie nauczania poprzez kreatywne podejścia, strategie i metody edukacyjne (np. storytelling, STEAM, praca projektowa, nauczanie refleksyjne, nauczanie wielozmysłowe itp.)	Wykorzystanie innowacyjnych i kreatywnych aktywności w celu zwiększenia zaangażowania uczniów i poprawy wyników nauczania
	7.	Rozwijanie kreatywności dzieci i umiejętności krytycznego myślenia	Zachęcanie dzieci do krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów i wyrażania swojej kreatywności poprzez wymagające zadania / zadania stanowiące wyzwanie
	8.	Wsparcie językowe (ang. <i>scaffolding</i>)	Wsparcie językowe zapewniane przez nauczycieli, mające na celu ułatwienie dzieciom uczestnictwa w zajęciach projektowych. Obejmuje ono prezentowanie i ćwiczenie słownictwa oraz struktur językowych niezbędnych do wykonania poszczególnych zadań, a także udzielanie informacji zwrotnej
	9.	Duży stopień samodzielności dzieci w projektowaniu, kształtowaniu i ocenie procesu edukacyjnego	Umożliwianie dzieciom udziału w podejmowaniu decyzji, w realizowaniu własnych projektów i doświadczeń edukacyjnych w celu rozwijania ich niezależności i odpowiedzialności
	10.	Różne formy współpracy (nauczanie rówieśnicze, praca w grupach krajowych i międzynarodowych)	Zadania wymagające współpracy z rówieśnikami, zarówno w ramach tej samej klasy, jak i z dziećmi z krajów partnerskich, w celu osiągnięcia wspólnych celów edukacyjnych
Komunikacja	11.	Komunikacja synchroniczna i asynchroniczna między uczestnikami projektu	Wspieranie realizowanych przez uczestników projektu zadań zarówno w czasie rzeczywistym (synchronicznych), jak i niezależnych od czasu (asynchronicznych)
	12.	Stwarzanie okazji do autentycznego użycia języka w zadaniach komunikacyjnych – ustnych, pisemnych i multimodalnych	Uwzględnienie zadań, które pozwalają dzieciom używać języka w rzeczywistych kontekstach, z wykorzystaniem różnych rodzajów środków przekazu (językowych, wizualnych, słuchowych, gestykulacyjnych, przestrzennych) oraz różnych mediów (video, audio, cyfrowe, drukowane)
Wykorzystanie technologii	13.	Kreatywne, świadome i odpowiedzialne wykorzystanie różnorodnych narzędzi technologicznych	Nowatorskie wykorzystanie technologii w celu wspierania i wzbogacania procesu nauki oraz rozwijania kompetencji cyfrowych
Rezultaty projektu	14.	Efekty w postaci produktów cyfrowych, multimodalnych i/lub wykonanych ręcznie (broszury, plakaty, filmy itp.)	Wspieranie tworzenia widocznych efektów zadań edukacyjnych w celu zaprezentowania kompetencji komunikacyjnych, językowych, międzykulturowych, cyfrowych, społecznych i obywatelskich dzieci
	15.	Wpływ na społeczność, w tym na szkoły i rodziny, z uwzględnieniem działań lokalnych i globalnych	Zapewnienie, by działania w ramach projektu miały szerszy zasięg, angażowały nie tylko uczniów, lecz także ich rodziny, szkołę i społeczność

Źródło: <invited-project.eu/criteria-for-ve-projects-in-early-language-education/>, [dostęp: 30.06.2026]

HOW-TO VIDEOS

Kolejną inicjatywą wspierającą realizację projektu jest seria krótkich filmów instruktażowych dostępnych na stronie internetowej⁴ oraz kanale YouTube⁵ INVITED. Każdy film poświęcony jest konkretnemu wyzwaniu praktycznemu, z którym mogą się mierzyć nauczyciele realizujący projekty wymiany wirtualnej z udziałem dzieci – począwszy od kwestii organizacyjnych, przez komunikacyjne, skończywszy na technicznych. Tematyka serii obejmuje między innymi: sposoby poszukiwania partnerów do współpracy, metody efektywnej komunikacji w trakcie realizacji projektu, strategie przygotowywania uczniów do spotkań online, techniki zarządzania czasem podczas videokonferencji z młodszymi uczniami, praktyczne wskazówki dotyczące wykorzystania konkretnych narzędzi cyfrowych, sposoby radzenia sobie z trudnościami technicznymi, możliwości angażowania rodziców w działania projektowe, a także stopniowe wspieranie uczniów w procesie uczenia się – zgodnie z założeniami podejścia *scaffolding*.

WEBINARIA

Równolegle w projekcie organizowany jest cykl webinarów, w których prezydentami są nauczyciele i nauczycielki posiadający doświadczenie w realizowaniu wymiany wirtualnej. Formuła spotkań w czasie rzeczywistym otwiera przestrzeń do dialogu i wymiany doświadczeń, co wspiera wzajemne uczenie się i pozwala na budowanie społeczności nauczycieli praktyków, dla których refleksja nad własnym rozwojem jest nieodłączną częścią pracy zawodowej. Nagrania z webinarów również znajdują się na kanale YouTube projektu.

ŁĄCZENIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Materiały opracowane w ramach INVITED zostały włączone do programu krótkoterminowej intensywnej wymiany w ramach programu Erasmus+ (ang. *blended intensive programme*; BIP), co stworzyło studentom z uczelni czterech krajów realną możliwość projektowania i wdrażania wymiany wirtualnej z dziećmi w trakcie praktyk pedagogicznych. Studenci nie tylko zapoznali się na kursie e-learningowym z koncepcją wymiany wirtualnej od strony teoretycznej, lecz także sami stali się uczestnikami międzynarodowych inicjatyw, w których współpracowali ze studentami z innych krajów partnerskich projektu INVITED. Wspólnie zaprojektowane działania wymiany wirtualnej wdrażali następnie podczas praktyk pedagogicznych na lekcjach języka angielskiego w szkołach. Ta podwójna rola – jako uczestników wymiany wirtualnej na poziomie uniwersyteckim oraz jako organizatorów projektów dla dzieci – pozwoliła studentom na zrozumienie, jak wygląda prowadzenie wymiany wirtualnej w praktyce dydaktycznej.

Podsumowanie

Chociaż wymiana wirtualna jest dziś coraz szerzej stosowana w kształceniu językowym, zwłaszcza na poziomie akademickim, i jest nawet wykorzystywana w szkołach podstawowych i przedszkolach, to nie jest systemowo obecna w programach kształcenia nauczycieli. Projekt INVITED powstał właśnie z myślą o upowszechnieniu tej metody i wprowadzeniu jej do kształcenia nauczycieli. Służą temu zarówno opracowane kursy e-learningowe, jak i zasoby dydaktyczne. Ważnym elementem okazała się możliwość realizacji projektów wymiany wirtualnej podczas praktyk pedagogicznych – w autentycznym środowisku szkolnym, we współpracy z innymi studentami, nauczycielami mentorami i wykładowcami z różnych krajów. To właśnie ta praktyczna warstwa projektu pozwoliła na oswojenie przyszłych i obecnych nauczycieli z wykorzystaniem wymiany wirtualnej na lekcjach języka angielskiego.

⁴ Filmy instruktażowe w ramach projektu INVITED <invited-project.eu/how-to-videos/>, [dostęp: 29.05.2026].

⁵ Filmy instruktażowe w ramach projektu INVITED <www.youtube.com/playlist?list=PL8-57BGFJ0cMWAQPUGa-Gc-g639srLp-E>, [dostęp: 29.05.2026].

INFORMACJE O PROJEKCIE

Projekt INVITED jest finansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. ID projektu: 2023-1-DE01-KA220-HED-000154861

CELE

1. Promowanie wykorzystania wymiany wirtualnej w edukacji językowej na poziomie przedszkolnym i w szkole podstawowej.
2. Rozwijanie kompetencji nauczycieli w zakresie wymiany wirtualnej poprzez włączenie projektów wymiany wirtualnej z udziałem najmłodszych uczniów do programów kształcenia nauczycieli języków obcych, zarówno w ramach studiów, jak i doskonalenia zawodowego.

DOBRE PRAKTYKI – PRZYKŁADY⁶

Międzynarodowy kalendarz kotów⁷

Dzieci w międzynarodowych grupach stworzyły kalendarze poświęcone kotom. Gotowe prace opublikowano w internecie wraz z rysunkami, opowiadaniem, ciekawostkami oraz piosenkami o kotach. Projekt rozpoczął się w czasie pandemii COVID-19, kiedy dzieci spędzały dużo czasu w domach ze swoimi zwierzętami. W ramach działań projektowych uczestnicy prezentowali swoich kocich pupili podczas spotkań online, aby zbudować relacje z dziećmi z innych krajów w czasie lockdownu. Projekt zdobył nagrodę jakości w Słowenii w 2022 roku.

eTwinnerzy jako profesjonaliści⁸

Projekt umożliwia uczniom angażowanie się w naukę opartą na dociekaniu. Tematyka projektu jest zróżnicowana – od wynalazków technologicznych, inżynierii, przez książki, animacje komputerowe, astrologię, po tradycyjne gry i przepisy kulinarne. Uczniowie odkrywają świat poprzez poznanie różnych ról zawodowych, takich jak: szefowie kuchni, dziennikarze, historycy itp. Aktywnie uczestniczą w wyborze, tworzeniu i ocenie tematów oraz zadań, które realizują.

Ograniczanie zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi⁹

Projekt ma na celu zwiększenie świadomości dzieci na temat problemu zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi oraz pomoc w znalezieniu alternatyw dla plastiku w codziennym życiu. Posługując się filmami, które zostały wysłane do klasy partnerskiej, uczniowie porównują zanieczyszczenie tworzywami sztucznymi w swoim otoczeniu oraz sposoby ograniczania zużycia plastiku i jego recyklingu. Wspólnie tworzą filmy o tym, jak pomóc zwierzętom, które cierpią z powodu takich zanieczyszczeń.

Vegstigators¹⁰

Celem projektu jest zaangażowanie dzieci w proces badawczy związany z warzywami. Przedszkolaki są częścią grupy o nazwie „Vegstigators – badacze warzyw”, współpracują ze sobą, aby dowiedzieć się więcej o warzywach i uświadomić sobie ich znaczenie. Projekt obejmuje różnorodne działania do wykonania w grupie lub indywidualnie, zarówno we własnym kraju, jak i we współpracy międzynarodowej.

Więcej przykładów dobrych praktyk:

⁶ Przykłady zostały wybrane jako cenne materiały opracowane niezależnie od projektu INVITED, przy pełnym uznaniu ich pierwotnych twórców.

⁷ Projekt „Międzynarodowy kalendarz kotów” <invited-project.eu/wp-content/uploads/2024/09/Cats-calendar.pdf>, [dostęp: 29.05.2026].

⁸ Projekt „eTwinnerzy jako profesjonaliści” <invited-project.eu/wp-content/uploads/2024/09/eTwinners-as-pros.pdf>, [dostęp: 29.05.2006].

⁹ Projekt „Ograniczenie zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi” <invited-project.eu/wp-content/uploads/2024/09/Reducing-pastic-pollution.pdf>, [dostęp: 29.05.2006].

¹⁰ Projekt „Vegstigators” <invited-project.eu/wp-content/uploads/2024/09/Vegstigators.pdf>, [dostęp: 29.05.2006].

BIBLIOGRAFIA

- Belz, J.A. (2003), *Linguistic Perspectives on the Development of Intercultural Competence in Telecollaboration*, „Language Learning & Technology”, nr 7(2), s. 68–99.
- Belz, J.A., Thorne, S.L. (2006), *Introduction: Internet-mediated Intercultural Foreign Language*, [w:] J.A. Belz, S.L. Thorne (red.), *Internet-Mediated Intercultural Foreign Language Education. Annual Volume of the American Association of University Supervisors and Coordinators*, Boston: Heinle & Heinle, s. 8–25.
- Brammerts, H. (1996), *Language Learning in Tandem Using the Internet*, [w:] M. Warschauer (red.), *Telecollaboration in Foreign Language Learning: Proceedings of the Hawaii Symposium*, Honolulu: University of Hawai'i, National Foreign Language Resource Center, s. 121–130.
- Cutrim Schmid, E. (2018), *Developing Plurilingual Competence in the EFL Primary Classroom through Telecollaboration*, [w:] J. Buendgens-Kosten, D. Elsner (red.), *CALL in Multilingual Settings*, Bristol: Multilingual Matters, s. 171–190.
- Cutrim Schmid, E., Whyte, S. (2015), *Teaching Young Learners with Technology*, [w:] J. Bland (red.), *Teaching English to Young Learners: Critical Issues in Language Teaching with 3–12 Year Olds*, London: Bloomsbury, s. 239–259.
- Dooly, M., O'Dowd, R. (2018), *Telecollaboration in the Foreign Language Classroom: A Review of its Origins and its Application to Language Teaching Practice*, [w:] M. Dooly, R. O'Dowd (red.), *In This Together: Teachers' Experiences with Transnational, Telecollaborative Language Learning Projects*, Bern: Peter Lang, s. 11–34.
- Dooly, M., Sadler, R. (2013), *Filling in the Gaps: Linking Theory and Practice Through Telecollaboration in Teacher Education*, „ReCALL”, nr 25(1), s. 4–29.
- Dooly, M., Vinagre, M. (2022), *Research into Practice: Virtual Exchange in Language Teaching and Learning*, „Language Teaching”, nr 55, s. 392–406.
- European Commission: European Education and Culture Executive Agency (2023), *The Impact of eTwinning on Initial Teacher Education: Placing Teacher Educators and Student Teachers in the Spotlight: Full Monitoring Report*, Publications Office of the European Union.
- Fojkar, M.D., Korošec, Ž., Brzoso-Barratt, K., Pinguri, N., Rozmanič, T. (2026), *Preparing Pre-service Teachers for Integrating Virtual Exchange into Early Language Teaching*, [w:] J. Rokita-Jaśkow, M. Ellis (red.), *Global Challenges Facing Early Language Teaching*, Routledge: Chapman & Hall, s. 140–154.
- Godwin-Jones, R. (2019), *Telecollaboration as an Approach to Developing Intercultural Communication Competence*, „Language Learning & Technology”, nr 23(3), s. 8–28.
- INVITED consortium (2024). *Comparison between Pre- and In-service Teachers' Experiences with Virtual Exchange and their Attitudes Towards Implementing Virtual Exchange into the Curriculum*, <invited-project.eu/wp-content/uploads/2025/03/Pre-and-in-service-teachers-comparisons-1.pdf>, [dostęp: 08.05.2026].
- O'Dowd, R. (red.) (2007), *Online Intercultural Exchange: An Introduction for Foreign Language Teachers*, Clevedon: Multilingual Matters.
- O'Dowd, R. (2018), *From Telecollaboration to Virtual Exchange: State-of-the-art and the Role of UNICollaboration in Moving Forward*, „Journal of Virtual Exchange”, nr 1, s. 1–23.
- O'Dowd, R. (2021), *Virtual Exchange: Moving Forward into the Next Decade*, „Computer Assisted Language Learning”, nr 34(3), s. 209–224.
- O'Rourke, B. (2007), *Models of Telecollaboration: E-tandem*, [w:] R. O'Dowd (red.), *Online Intercultural Exchange: An Introduction for Foreign Language Teachers*, Clevedon: Multilingual Matters, s. 41–61.
- Pennock-Speck, B., Clavel-Arroitia, B. (2022), *Virtual Exchanges Among Primary-education Pupils: Insights into a New Arena*, [w:] A. Potolia, M. Derivry-Plard (red.), *Virtual Exchange for Intercultural Language Learning and Teaching*, Routledge: Routledge Research in Language Education series, s. 115–132.

- Pieczka, A. (2021), *Wymiany wirtualne jako forma kształcenia wspierająca rozwój umiejętności interakcji online*, „Neofilolog”, nr 57(1), s. 151–166.
- Sadler, R.W., Dooly, M. (2022), *Telecollaboration*, [w:] N. Ziegler, M. González-Lloret (red.), *The Routledge Handbook of Second Language Acquisition and Technology*, Abingdon-on-Thames: Routledge, s. 245–257.
- Starke-Meyerring, D., Wilson, M. (2008), *Designing Globally Networked Learning Environments*, Rotterdam: Sense Publishers.
- The EVALUATE Group (2019), *Evaluating the Impact of Virtual Exchange on Initial Teacher Education: A European Policy Experiment*, <research-publishing.net/book?10.14705/rpnet.2019.29.9782490057337>, [dostęp: 08.05.2026].
- Turula, A. (2016), *How to Examine and Shape the Quality of Education at the University Level?*, „Pedagogika”, nr 25(1), s. 30–44.
- Warschauer, M. (red.) (1996), *Telecollaboration in Foreign Language Learning: Proceedings of the Hawaii Symposium*, Honolulu: University of Hawai'i, National Foreign Language Resource Center.
- Weiss, C., Chik, A., Djonov, E., Melo-Pfeifer, S. (2025), *Voices, Visuals, and Virtual Connections: Young Language Learners Forming and Constructing Multilingual Identity in a Virtual Exchange Project*, „Journal of Multilingual and Multicultural Development”, s. 1–19.
- Wigham, C.R., Clavel-Arroitia, B. (2025), *The Training Needs of Primary and Secondary In-Service School Teachers Engaging in Virtual Exchange*, „Journal of Virtual Exchange”, nr 8, s. 13–38.

DR PAULINA MARCHLIK Badaczka i wykładowczyni na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Jej zainteresowania badawcze obejmują nauczanie języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej, kształcenie nauczycieli języka angielskiego, technologie cyfrowe w nauczaniu języków obcych. Uczestniczyła w wielu międzynarodowych projektach badawczych dotyczących, m.in. wczesnego porzucania edukacji, partycypacji, *digital storytelling*, wymiany wirtualnej. Ostatnio była zaangażowana w projekty Stories4All i INVITED.

DR KATARZYNA BRZOSKO-BARRATT Badaczka i wykładowczyni na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w kształceniu nauczycieli języków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem integracji przedmiotowo-językowej (CLIL) oraz rozwijania umiejętności czytania i pisanie w języku obcym. Od wielu lat koordynuje międzynarodowe studia Graduate Programme in Teaching English to Young Learners oraz prowadzi projekty międzynarodowe, m.in. Lit4CLIL i INVITED. Jej zainteresowania badawcze obejmują również umiędzynarodowienie kształcenia nauczycieli oraz wykorzystanie wymiany wirtualnej w procesie ich przygotowania.